

Nr 99.

Av herr **Hansson** i Stockholm m. fl., *angående ett bättre ordnande av utbildningsmöjligheterna för husligt arbete.*

Vid fjolårets riksdag yrkades i motioner (andra kammaren nr 333 och första kammaren nr 199) att genom statsmakternas försorg en utredning snarast möjligt måtte komma till stånd rörande arbetsförhållandena inom det husliga arbetet, avseende arbetstid, avlönings- och bostadsförhållanden, utbildningsmöjligheter m. m. samt att Kungl. Maj:t måtte till riksdagen inkomma med de förslag, vartill ifrågavarande utredning kunde föranleda.

I motiveringen till nämnda motioner framhölls bl. a., hurusom bristen på utbildningsmöjligheter för det husliga arbetets utövare och den gängse rådande uppfattningen att husligt arbete icke är något yrke åstadkommit ett underskattande av detta arbete och ställt detsamma på en lägre plats å den sociala rangskalan, vilket i sin ordning medfört en formlig flykt från hemmets arbete från kvinnornas sida. Ett förhållande som ur flera synpunkter måste betraktas som otillfredsställande, ja, rent av ödesdigert, för såväl hemmen som samhället.

Som en utväg att få bättre förhållanden till stånd, och att höja det husliga arbetet socialt, anvisade motionärerna bättre utbildningsmöjligheter. Andra och lika nödvändiga förutsättningar för att få detta arbete ställt i rang med andra yrken och göra det mera eftersökt och uppskattat vore att arbetstids- och fritidsförhållandena bleve bättre ordnade.

Motionerna avstyrktes av vederbörande utskott och avsgos i båda kamrarna. Beträffande en punkt ställde emellertid utskotten sig välvilliga till motionerna, nämligen ifråga om kravet på utredning angående utbildningsmöjligheterna. Sålunda anslöt sig första kammarens andra tillfälliga utskott helt till motionärernas tankegång härvidlag och säger härom i sitt utlåtande nr 9 följande:

”När motionärerna emellertid framhålla önskvärldheten av bättre möjligheter för utbildning inom det husliga arbetet, så vill utskottet härtill ge sin fulla anslutning. Denna ökade utbildning skulle säkerligen i betydande grad motverka de av motionärerna berörda svårigheterna. Möjligheterna till bättre utbildning hava dock på senaste tid väsentligt förbättrats. Så t. ex. anställa skoldistrikten i allt större utsträckning skolkökslärarinnor för att i samband med fortsättningskoleundervisningen meddela undervisning i huslig ekonomi åt flickorna. Husmodersskolor upprättas och mindre kurser anordnas med hjälp av statsmedel. Stipendier hava anslagits för att mindre bemedlade elever skola sättas

i tillfälle att bevista dessa. Det synes utskottet, som om ett vidgande av statens understödjande verksamhet på detta område kunde anses väl motiverat. Men detta och de andra åtgärder, som kunna ifrågakomma, böra kunna prövas särskilt för sig utan att sammankopplas med frågan om lagstadgad reglering av arbetsförhållandena m. m.”

Andra kammarens fjärde tillfälliga utskott ställde sig likaledes välvilligt till tanken på bättre ordnade utbildningsmöjligheter. I sitt utlåtande nr 2 säger utskottet:

”På en punkt kan dock utskottet ansluta sig till motionen, nämligen ifråga om önskvärdheten av bättre möjligheter till utbildning inom det yrke, varom härom är fråga. Sannolikt skulle en ökad yrkesskicklighet hos hembiträdeskåren även bidra till ett avhjälpande, utan ingripande av statsmakterna, av de väsentligaste missförhållandena, där sådana förekomma.”

Under debatterna i kamrarna underströks också behovet och önskvärdheten av bättre utbildningsmöjligheter för det husliga arbetets utövare och några invändningar gjordes icke mot denna del av motionen.

Då man sålunda inom riksdagen synes vara ganska enig om att frågan om bättre utbildningsmöjligheter för hembiträdeskåren snarast möjligt bör lösas, och denna sedan länge stått på dagordningen såväl inom hembiträdeskåren som husmodersföreningarna såsom ett önskemål, ha vi ansett oss böra framföra densamma i en särskild motion. Härmed ha vi ingalunda frångått vår tidigare uppfattning att det är av behovet påkallat att en utredning jämväl av övriga hithörande frågor snarast bör komma till stånd, varför vi också i en annan, samtidigt väckt, motion påyrkat en dylik utredning.

Några riktlinjer för huru den ifrågavarande utbildningsverksamheten bör ordnas kunna givetvis icke här uppdragas. Vi vilja dock hänvisa till de påpekanden, som gjordes i fjolårets motion angående denna utbildnings ordnande i vissa andra länder, t. ex. vårt grannland Danmark. Internatskolor, av den typ som upprättats i Köpenhamn, äro säkerligen de som ge den bästa utbildningen. Av sådana i vårt land vilja vi i främsta rummet peka på Praktiska hushållsskolan i Göteborg, som torde vara en mönsterskola i sitt slag och ju också erhåller statsanslag, liksom Landskrona husmodersskola. Utöver dessa båda skolor finnes det icke några egentliga hushållsskolor som lämpa sig för hembiträdesutbildning, då en dylik kurs vid Fackliga hushållsskolan i Uppsala ställer sig för dyrbar härför. Avgiftsfria kommunala yrkesskolor för huslig utbildning kunna redan nu anordnas med ekonomiskt stöd av staten, men *dels* ankommer det ju på kommunerna att anordna dylika skolor, vilket icke sker överallt, och *dels* kan undervisningen i dylika icke bli så omfattande, att den ger tillräcklig utbildning i det husliga arbetets mångskiftande sysslor. Ett sätt att ordna frågan för landsbygdens vidkommande vore måhända att det vid våra folkhögskolor anordnades särskilda utbildningskurser för hembiträden, och att staten, landsting och kommuner lämnade anslag till stipendier åt obemedlade flickor för beivrande av dylika kurser, varvid dock det kravet borde

uppställas att vederbörande skulle ha arbetat praktiskt inom yrket viss tid före antagandet till kursen.

På grund av vad sålunda anförts föreslå vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte skyndsammast föranstalta en utredning angående ett bättre ordnande av utbildningsmöjligheterna för husligt arbete, samt till riksdagen inkomma med förslag till de åtgärder, till vilka ifrågavarande utredning kan föranleda.

Stockholm den 20 januari 1932.

P. Albin Hansson.

Aug. Sävström.

Viktor Larsson.

C. J. Johansson.

Ernst Wigforss.

Anders Anderson.

Edvard Johanson.

Arthur Engberg.

P. E. Sköld.
